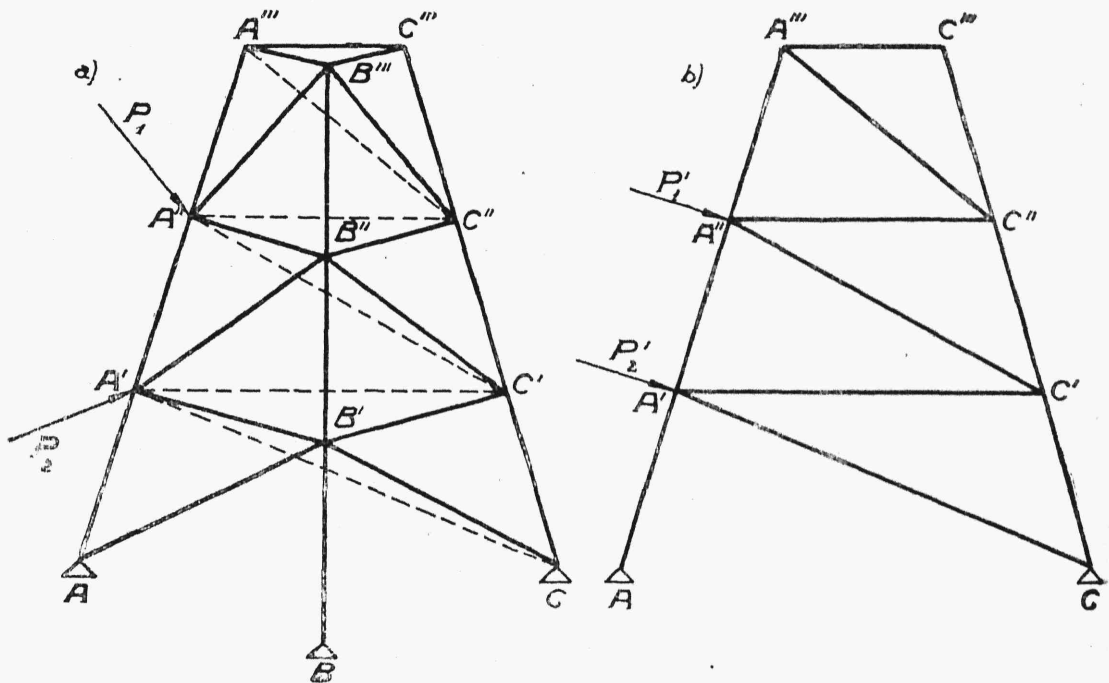

3. Wieże kratowe.

Jeżeli wieża kratowa ma kształt bryły o ścianach płaskich, np. graniasto-słupa, ostrosłupa ściętego i t. p., wówczas ogólne metody wyznaczenia sił w jej prętach doznać mogą znacznego uproszczenia, polegającego na rozłożeniu kratownicy przestrzennej na szereg kratownic płaskich. Dotyczy to tylko układów statycznie wyznaczalnych, gdyż, jak było omówione w rozdz. XIV,2, tylko takie układy mogą być rozkładane na układy prostsze.

Weźmy wieżę o kształcie ostrosłupa ściętego (rys. 500). Znajduje się ona pod działaniem dwóch sił zewnętrznych P_1 i P_2 , zaczepionych odpowiednio do węzłów A'' i A' . Siłę P rozkładamy na trzy kierunki, z których jeden pokrywa się z krawędzią wieży AA''' , dwa zaś pozostałe są prostopadłe do tej krawędzi, przyczem leżą odpowiednio w płaszczyznach $AA'''B'''B$ i $AA'''C'''C$. W podobny sposób rozkładamy na 3 kierunki siłę P_2 .

Rys. 500.

Składowe sił P_1 i P_2 , działające wzdłuż krawędzi AA''' , dodajemy do siebie i przenosimy ich działanie bezpośrednio na podporę A .

Ściany wieży $AA'''B'''B$ i $AA'''C'''C$ rozpatrujemy, jako oddzielne płaskie kratownice, obciążone siłami P_1'' i P_2'' oraz P_1' i P_2' . Kratownica

$AA'''C'''C$ pod działaniem sił P_1' i P_2' (500b) wygina się w swej płaszczyźnie, przyczem siły w jej prętach i reakcje podpór obliczamy tu, jak w kratownicach płaskich. To samo dotyczy kratownicy $AA'''B'''B$.

Aby otrzymać ostateczne wartości sił w prętach wieży, dodajemy do siebie siły, otrzymane dla tych samych prętów, jako dla prętów kratownic płaskich, oraz siły wywołane w prętach krawędzi przez składowe siły zewnętrznych, skierowane wzdłuż tych krawędzi. Tą samą drogą obliczamy reakcje podpór wieży.

W razie, gdy podpory wieży są ze sobą połączone prętami, tworzącymi pierścień i gdy podpory te są linjowo-przesuwne, sposób wyżej wyłożony pozwala jedynie na wyznaczenie sił w prętach, nie wchodzących w skład pierścienia. Prócz tego sposób ten daje jeszcze możliwość obliczenia działania górnej części wieży na pierścień.

Wartości reakcyj podpór i siły w prętach pierścienia obliczamy z warunków równowagi tego ostatniego. Będziemy wówczas mieli do czynienia z zadaniem, omówionem w § 5 tego rozdziału.

4. Przestrzenne pokrycia kratowe.

Kratownica przedstawiona na rys. 501 nosi nazwę kopuły Schwedler'a. Składa się ona z pierścieni o kształcie wieloboków foremnych, położonych w płaszczyznach równoleżnikowych, z żeber $abcd$, położonych w płaszczyznach południkowych i z krzyżulców. Jest ona układem statycznie wyznaczalnym, o ile tylko żebra nie przecinają się w wierzchołku kopuły. W tym ostatnim wypadku należy dla osiągnięcia statycznej wyznaczalności układu zmniejszyć liczbę składowych reakcyj podpór w ten sposób, aby uczynić zadość równaniu (1141).

W kopule Schwedler'a można właściwie w sposób podobny, jak dla wieży, obliczać poszczególne ściany wielościanu, tworzącego kopułę, jako oddzielne płaskie kraty, przy dużej jednak liczbie ścian nie daje to znaczącego ułatwienia w porównaniu do metod ogólnych.

W wypadku obciążenia symetrycznego względem pionowej osi kopuły daje Schwedler następujący uproszczony sposób obliczenia (rys. 502).

Siłę P_a rozkładamy na poziomą składową H_a i składową S_{ab} , skierowaną wzdłuż żebra. Siłę S_{ab} przenosimy wzdłuż żebra ab do punktu b i tu dodajemy ją do siły P_b , zaczepionej w tym węźle. Następnie znajdujemy wypadkową R_{ab} . Wypadkową tę rozkładamy znowu na dwa kie-